

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2024-2/4

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2024

Бош муҳаррир:

Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.

Бош муҳаррир ўринбосари:

Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.

Таҳрир хайати:

<p>Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф. Абдуллаева Муборак Махмутовна, б.ф.д., проф. Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф. Агзамова Гулчехра Азизовна, т.ф.д., проф. Аимбетов Нағмет Каллиевич, и.ф.д., акад. Аметов Якуб Идрисович, д.б.н., проф. Бабаджанов Хушнот, ф.ф.н., проф. Бобожанова Сайёра Хушнудовна, б.ф.н., доц. Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д. Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф. Ганджаева Лола Атаназаровна, б.ф.д., к.и.х. Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д. Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д. Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад. Исмаилов Исҳақжон Отабаевич, ф.ф.н., доц. Жуманиёзов Зоҳид Отабоевич, ф.ф.н., доц. Жуманов Мурат Арепбаевич, д.б.н., проф. Кадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф. Қаландаров Назимхон Назирович, б.ф.ф.д., к.и.х. Каримов Улғабек Темирбаевич, DSc Курбанбаев Илҳом Жуманазарович, б.ф.д., проф. Курбанова Саида Бекчановна, ф.ф.н., доц. Қутлиев Учқун Отобоевич, ф-м.ф.д. Ламерс Жон, қ/х.ф.д., проф. Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф. Махмудов Рауфжон Баходирович, ф.ф.д., к.и.х. Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф. Мирзаева Гулнара Саидарифовна, б.ф.д. Пазилов Абдуваеит, б.ф.д., проф.</p>	<p>Раззақова Сурайё Раззоқовна, к.ф.ф.д., доц. Раматов Бакмат Зарипович, қ/х.ф.н., доц. Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф. Рахимов Матназар Шомуротович, б.ф.д., проф. Рахимова Гўзал Юлдашовна, ф.ф.ф.д., доц. Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф. Рўзметов Дилшод Рўзимбоевич, г.ф.н., к.и.х. Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад. Салаев Санъатбек Комилович, и.ф.д., проф. Сапарбаева Гуландам Машиариповна, ф.ф.ф.д. Сапаров Қаландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф. Сафаров Алишер Каримджанович, б.ф.д., доц. Сирожов Ойбек Очилович, с.ф.д., проф. Собитов Ўлмасбой Тоғажмедович, б.ф.ф.д., к.и.х. Сотилов Гойипназар, қ/х.ф.д., проф. Тоғжибаев Комилжон Шаробитдинович, б.ф.д., акад. Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф. Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д. Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц. Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д., проф. Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц. Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., проф. Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д. Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д. Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д. Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х. Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д. Худойберганаев Ойбек Икромович, PhD, к.и.х.</p>
--	--

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№2/4 (111), Хоразм Маъмун академияси, 2024 й. – 304 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтақавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

Matveeva I.A. Literature review on special terminology used in alternative and folk medicine	120
Mavlanova O.Sh. Og'zaki va yozma hamdardlik bildirish usullari va hamdardlik bildirishda keng tarqalgan xatolar	123
Mirzaboyeva N.M. Nemis va o'zbek maqollarida ismlar	125
Mirzaxmedova O.A. "Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar" asari nomshunoslikning tarixiy-madaniy yodgorligi sifatida	128
Narmatova M.T. Uy-joy, uning qism va jihozlariga oid leksik birliklar	131
Nurmatov Y. I. Chinese medical terminology in the modern era	134
Rajabbayeva F.R. Media diskursning leksik semantik sathi	137
Ramanova G.I. Ta'lim soxasida pr ning istiqbollari	140
Rustamova J.F. Nutqiy janrlarning pragmatik aspektlari	143
Ruzieva M.R. Difficulties in translating fiction and their solutions	147
Ruziyeva N.Z. Evfemizmlarning konsept doirasida ifodalanishi	149
Sabirova N.E., Yusupova D.U. Specific characteristics of the fairy tale genre	152
Sabirova N.K. Paronimiya va u bilan chegaradosh hodisalar	155
Sadullayev F.B., Hayitova N.D. Morality, and meaning of the time in cormac mccarthy's the road	158
Safarova Z.T., Yuldasheva I.F. Ingliz va o'zbek xalq ertaklarida yetimlik motivi talqini	160
Salimova S.B. Xitoy tilidagi harbiy texnik atamalarning ta'rifi	163
Samandarova G.I. Xorijiy tillardagi qishloq xo'jaligi terminlarining takomillashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	166
Sarsenbaev K.Zh. The work of T. Qayipbergenov in karakalpak prose	168
Shadiyeva D. She'riyatda sinonimik imkoniyatlardan foydalanish	171
Sharipova M.G. O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umrlar" asarida bog'langan qo'shma gaplar polisemiyasi	174
Shoniyozova N.R. Main features of tax terminology in uzbek and english	177
Shukurova M.A. Problems of ethics in the history of the english language	179
Sobirova Sh.F. Alisher Navoiyning "Hayrat ul-abror" asarida aks etgan makon tushunchasini ifodalovchi so'zlar	182
Suyarova Sh.T. Features of from the original to the translation of literary texts	186
Turayeva U.Sh. Yuridik tilning o'ziga xos hususiyatlari	188
Tursunov E.U. A. Qodiriyning "O'tkan kunlar" romanida qo'llanilgan leksik va frazeologik birliklarni inglizcha tarjimalarda berilishi	191
Umarova F.B. Analysis of the portrayal of the female character's psyche in the novel "One day" by David Nicholls	194
Xajiyeva D.A. Erkin Vohidov ijodida folklorning ertak janriga munosabat	198
Xajiyeva F.M., Hamroyeva S.B. Description of mythical characters in Thomas King's "Green grass, running water"	202
Xodjaeva G.S. Terminlarning semantik tahliliga funksional yondashish	206
Yakubova M.T. Erkin Samandar ijodidagi murakkab tashbehlar	208
Yuldosheva M.Z. Sotsiopragmatikada hamkorlik tamoyilining o'rni va ahamiyati	212
Yunusova M.Sh. Zamonaviy tilshunoslikda evfimizm va disfemizmlarning talqini	214
Yusupova Z. Noverbal kommunikativ vositalarning kontekstual xususiyati	217
Ziyodillayeva M.E. "Ozodlik" va "erkinlik" tushunchalarining o'zbek tilidagi leksik-semantik tahlili	221
Авясова И.Р. Причины и условия образования сокращенных лексических единиц	223
Акабировва Г.С. Теоретические основы исследования музыкальной терминологии исполнительского искусства	229
Арзиева Д.Т. Особенности перевода архитектурных терминов в узбекском и русском языке	231

- 8) force the author should speak as a modern Englishman speaks;
- 9) do not follow the letter of the original too closely, so as not to lose its spirit;
- 10) do not try to improve the original[1].

The British historian and writer Alexander Fraser Tytler, in his essay «Principles of Translation», proposed the following requirements for the translation process:

- 1) the translation should fully convey the ideas of the original;
- 2) the style and manner of presentation of the translation should be the same as in the original;
- 3) the translation should be read as easily as the original work [2].

From the above requirements, it is clear that it is not enough for a translator to master the translation language perfectly, he must also have extensive knowledge in the field of foreign culture in order not to lose the spirit of the original, must understand, masterfully convey the deep intentions and ideas of the author, mincing every word without prejudice to the meaning of the original.

One of the features, as well as the main difficulties of translating literary texts, is the means of expression and imagery. It is often very difficult to transfer such means into another language due to the lack of direct equivalents, as well as the presence of certain cultural and other differences. Thus, in order to achieve translation equivalence in order to convey all the information contained in the original text, the translator is faced with the need to apply certain interlanguage transformations, or so-called translation transformations. Transformations, in turn, are techniques that serve the tactics of translation in the implementation of a translation solution.

The analysis of works on translation studies devoted to the consideration of this issue allows us to speak with confidence about the need to preserve the national and historical flavor of the original in translation. At the same time, those elements of the original that are the most striking indicators of the national and historical originality of the work, i.e. the so-called realities, require special attention. In most cases, the meaning of these lexical units should be conveyed in translation. The first and absolutely necessary requirement for a translator in the process of interlanguage communication is «professional bilingualism». It is also assumed that the translator is equally (or almost equally) proficient in both the source and the translating cultures.

At the same time, translation cannot be carried out without an interpreter. Without his emotional participation, empathy, translation cannot be artistically complete. Thus, it can be noted that literary translation, like the source text, is the result of a creative process with high information saturation, in which the translator's choice of personal strategies and tactics that serve to implement the author's linguistic worldview and his personal aesthetics of the work plays a special role.

REFERENCES:

1. Rechetov V.G., Tcharouchin A.N. Essays of John Dryden / Ed. by W.P. Ker. Oxford, 1926. Vol. 1-2.
2. Tytler A.F. Essay on the Principles of Translation, London, 1791.
3. Haque M. Z. Translating literary prose: Problems and solutions //International Journal of English Linguistics. – 2012. – T. 2. – №. 6. – C. 97.

UO'K 808.5

EVFEMIZMLARNING KONSEPT DOIRASIDA IFODALANISHI

N.Z. Ruziyeva, o'qituvchi, Buxoro davlat universiteti, Buxoro

Annotatsiya. Maqolada konsept tushunchasining mohiyati, u kognitologiya fanining asosini tashkil etishi, shu bilan birga, evfemizmlarning konsept doirasida ifodalanishi tahlil qilingan. Evfemizmlar millat tilining ko'zgusi sifatida, uning yashash tarsi, nutqiy madaniyatiga ta'sir etishi misollar asosida dalillangan.

Kalit so'zlar: konsept, tushuncha, evfemizm, nutq madaniyati, ekvivalent so'zlar.

Аннотация. В статье анализируется сущность концепта, то, что он составляет основу науки когнитологии, в то же время анализируется выражение эвфемизмов внутри концепта. На основе примеров доказываются эвфемизмы как зеркало языка народа, влияние на образ жизни и культуру речи.

Ключевые слова: концепт, понятие, эвфемизм, культура речи, эквивалентные слова.

Abstract. *The article analyzes the essence of the concept, the fact that it forms the basis of the science of cognitology, and at the same time, the expression of euphemisms within the framework of the concept is analyzed. Euphemisms as a mirror of the nation's language and its impact on the way of life and speech culture are proved based on examples.*

Key words: *concept, notion, euphemism, speech culture, equivalent words.*

So'nggi yillarda gumanitar sohada til va madaniyat, til va milliy mentalitet, til va milliy ong o'rtasidagi bog'liqlik masalalariga tobora ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Hozirgi vaqtda *konsept atamasi* kognitiv tilshunoslikning tahlil ostiga olingan asosiy tushunchalardan biridir. Ushbu atamaning keng tarqalgan ta'riflaridan biri A.Vejbitskayanikidir. Uning ta'rificha, "haqiqat" insonning dunyo haqidagi madaniy shartli g'oyasini aks ettiruvchi "ideal" dunyosi obyektidir. Shuningdek, D.S.Lixachev konsept ostida "inson yozma nutqida ifodalanadigan ma'noning o'ziga xos algebraik ko'rinishi"ni tushunadi. Tilshunoslikdagi *konsept atamasi* bir vaqtning o'zida ham eski, ham yangi ekanligini anglash mumkin. Garchi, 1928 yilda taniqli olim S.A.Askoldov "konsept va so'z" maqolasida konsept tushunchasi haqida fikr yuritgan bo'lsada, o'tgan asrning o'rtalariga qadar konsept tushunchasi ilmiy adabiyotlarda atama sifatida qabul qilinmagan. Bugungi kunda konsept tushunchasini kognitologiya fani o'rganadi. Kognitologiya fani 1956 yilda Amerikada paydo bo'ldi. Ushbu fanning asosiy vazifasi aqliy tasavvur qoidalari va mantiqiy xulosalar qonuniyatlariga tayangan holda tabiiy til tizimini "qayta ishlash"ning talabga va haqiqatga mos nazariyasini yaratishdir. Zamonaviy tilshunoslikda tadqiqotlar markazida o'zgacha paradigma, til munosabatlarida inson o'rni muhim ahamiyat kasb etishi tushunchasi paydo bo'ldi. Inson tafakkuri faktoriga diqqatni qaratish tilshunoslikdagi muhim metodologik siljishni anglatadi. Bunda antropologik tilshunoslik inson, uning ma'naviy -amaliy ahamiyati, ongi, tafakkuri o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganadi. Zamonaviy falsafa ta'limotida antropologiya – bu insonning mavjudligi va uning dunyo bilan munosabati haqidagi fasafiy ta'limotdir.

XVIII asr oxirida I.Gerder hamda umumiy tilshunoslik fanining asoschisi V.Gumboldt tomonidan ilgari surilgan tilni xalq madaniyati, urf-odati, rusumi, xarakteri bilan chambarchas bog'liqlikda o'rganuvchi etnolingvistikani shakllantirish va rivojlantirish masalalari yuzasidan tadqiqotlar olib borilgan. Shu o'rinda V. Gumboltning "tilda millat ruhi aks etadi" degan fikrining muhimligini e'tirof etish zarur. Zero, har bir millat tilida shu xalqning urf-odati, yashash tarzi, ijtimoiy, iqtisodiy holati namoyon bo'ladi. Tilda "konsept" atamasining turli xil talqinlari mavjud. Tadqiqotimiz uchun asos sifatida Rus olimi Y.S.Stepanovning "Konsept inson tafakkurining etnik o'ziga xosligining ifodasi bo'lib, uning og'zaki nutqda qo'llanilishi u yoki bu tilda so'zlashuvchilarning lingvo-kognitiv etno-madaniy jihatdan belgilangan assotsiatsiyasiga bog'liq" degan qarashlariga tayanamiz. Homiladorlik konseptini ikki til doirasida taqqoslasak, ingliz tilida *have bun in the oven* idiomatik evfemasi homiladorlikni ifoda etadi. Bunda bun (shirin kulcha) – chaqaloq degan ma'noni va oven (pech) – onaning bachadonini anglatadi, ya'ni embrionning xuddi shirin kulcha kabi kattalashib o'sishiga qiyoslanadi: *He was overjoyed when she told him they were expecting, and that night, he announced to the entire theater that his wife had a bun in the oven.* (<https://grammarist.com/idiom/bun-in-the-oven/>)

O'zbek xalqida homiladorlik konsepti *yukli bo'lmoq* evfemik birlik bilan ifodalanadi. Yuk ona qornidagi bola, homila ma'nosidan tashqari ayolning bu davrdagi qiyinchiligi, homiladorlik jarayonining og'irligi, asoratlari, onaning ruhiy va jismoniy o'zgarishi, zaiflashuvini ham anglatadi. Demak, inglizlarda embrionning ona qornidagi davri pozitiv konseptni (shirin kulcha) anglatasa, o'zbek tilida mas'uliyati yuqori konseptni (yuk) ifodalaydi: *Shokir aka qizimning yukli ekanligini eshitib, Xudo oq yo'l bersin dedi.* (A.Omonturdiev)

S.A.Askoldov konsept tushunchasining og'zaki, konseptual va obrazli shakllari haqida fikr yuritar ekan, ularni kognitiv va badiiy turga ajratadi. Bunda olim kognitiv konseptni muhim deb hisoblaydi. Chunki, inson biror so'z yoki atamaning konseptual xususiyatlarini tahlil qilganda, avvalo, uning ongi, idroki ishga tushadi. Kishilar bilan muloqotga kirishishda ham, kommunikativ holatni yuzaga chiqarishda ham, nutqiy strategiya tuzishda va samaraga erishishda ham inson idrokining ahamiyati katta hisoblanadi. Shu o'rinda bir qator olimlarning "konsept" va "tushuncha"

atamalarining bir-biridan farqlanishi haqidagi tadqiqotlarini eslash o'rinlidir. V.Z.Demyankov o'z ishlarida "konsept" tushunchasining ma'nosi va etimologiyasini turli tillar doirasida o'rgangan. Uning "Термин "концепт" как элемент терминологической культуры" nomli kitobida "konsept" va "tushuncha" atamalarining tarixiy dubletlar (sinonimlar) ekanligi, ammo hozirgi kunda ular qo'llanishi jihatdan o'zaro farqlanishi haqida fikrlar yuritilgan. U shunday yozadi: "Konsept - og'zaki belgining mazmun tomoni, tushuncha esa voqelik. Ular inson hayotining aqliy, ma'naviy yoki hayotiy muhim moddiy sohasiga tegishli bo'lgan, odamlarning ijtimoiy tajribasi bilan rivojlangan va mustahkamlangan, ularning hayotida tarixiy ildizlarga ega bo'lgan, ijtimoiy va subyektiv ravishda tushunilgan jarayonlardir". Bundan quyidagi xulosani berish mumkin: bir millat tilida so'zlashuvchilar uchun avvalo inson ongida biror bir tanlangan so'zga nisbatan konsept vujudga keladi, so'ngra bu borada tushunchalar paydo bo'ladi. Ammo shu tilni o'rganuvchi boshqa odamlarning ongida biror bir holat yuzasidan unga nisbatan tushuncha, so'ng esa konsept paydo bo'ladi. Chunki ikkinchi tilda so'zlashuvchi shaxs, avvalo, bir predmet yoki hodisaga bo'lgan tushunchani anglaydi. Ya'ni, biror bir obyekt tushuncha sifatida maydonga chiqsa, konsept shu obyektning mazmun mohiyatini izohlaydi. Masalan, *tying the knot* evfemik iborasi ingliz tilida faqatgina unashuv va turmush qurish ma'nolarini ifodalasa, o'zbek tilida ushbu evfemik birlikning ekvivalenti bo'lgan *rishta bog'lamoq* iborasi yuqoridagi ma'nolardan tashqari do'stlik, qarindoshlik, sheriklik munosabatlariga nisbatan ham qo'llaniladi.

D.S.Lixachev konseptga ta'rif berishda ma'no va tushuncha nuqtayi nazaridan yondashadi va quyidagicha baho beradi: "konsept – shaxsning tushunishi, mazmundorlikning oz miqdorda obyektiv ma'no va tushuncha tarzida namoyon bo'lishi". E.S.Kubryakova esa konseptning tilda ifodalanishini e'tirof etgan holda uni bevosita xotira bilan bog'laydi va xotira birligi sifatida ta'riflaydi: "Konsept – xotiraning faol birligi, mental so'z boyligi, konseptual tizimlar va miya tili, olamning jami manzaralari, bilim kvanti". E.S. Kubryakova boshchiligida yaratilgan "Kognitiv terminlarning qisqacha lug'ati"da "konsept" tushunchasiga nisbatan to'liq ta'rif berilgan deb hisoblaymiz. Chunosonchi, manbada ushbu atamaga "konsept (lot.conceptual: ma'no, mazmun, tushuncha) – inson ongining ruhiy zahiralari va mental birliklarni hamda uning tajribasi, bilimni aks ettiradigan ma'lumotlarni izohlash uchun xizmat qiluvchi atama; xotira, mental so'zlar va miya bilan bog'liq faol birlik, ya'ni shaxsning dunyo obyektlariga oid tasavvurlari, o'ylari, taxminlari, bilimlari haqidagi ma'lumotlardir" deb izoh berilgan. Semirmoq felini ikki noturdosh tillar evfemizmi kesimida o'rgansak ingliz tilida u *get fat* birligi bilan ifodalansa, o'zbek tilida *etlanmoq* tarzida beriladi. Ya'ni inglizlar semiz gavadada yog' qatlamini tasavvur qilsa o'zbeklar semiz gavadani et (go'sht) bilan chambarchas bog'laydi. Yoki, ingliz tilidagi semiz odamni anglatuvchi *big-boned* evfemik birligining o'zbek tilidagi ekvivalenti - *suyagi yo'g'on* iborasi nafaqat semiz, balki, gavadasi katta, beso'naqay odam degan ma'noni ham ifodalaydi.

Y.S.Stepanov konseptga emotsional-ekspressivlik jihatdan yondashadi va "Konsept – mavhum, aniq-assotsiativ va emotsional-baholovchi birliklar orqali ifodalanadigan tushunchalar va ular bilan bog'liq tajribani qamrab oluvchi g'oya", deb ta'riflaydi. Masalan: o'zbeklarda *uylanish* konseptiga nisbatan *ola xurjin* evfemik birligining qo'llanishi shu odamga oilaga nisbatan mas'uliyat yuklanganini bildirish uchun qo'llaniladi (chunki erkak oila boshlig'i, boquvchi shaxs). Inglizlarda esa *getting hitched* evfemik birikmasi unashilgan odamning bir arqon bilan turmush o'rtog'iga bog'langanligini (ya'ni u oila qurish mas'uliyatidan qochib qutula olmasligini) anglatadi. Bu evfema inglizlar lingvomadaniyatida oilada har ikki inson, ya'ni ham erkak ham ayol ro'zg'orni tortishi nazarda tutiladi. *Ola xurjin* evfemasidan farqli o'laroq, *getting hitched* evfemasi ham ayol ham erkak kishiga nisbatan qo'llaniladi.

Xulosa o'rnida konsept tushunchasining ahamiyati ijtimoiy muhit, shart-sharoit, yashash tarzi, qadriyatlar va milliy dunyoqarash, vaqt, makon kabi omillarga bog'liq bo'ladi, deyishimiz mumkin. Zero, bir millat olam manzarasida aks etgan ma'lum tushuncha, boshqasida o'zgacha ahamiyat kasb etishi mumkin. Shu bilan bir qatorda, bir xil konsept turli olam manzaralarida har xil tushunchalar bilan ifodalanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Аскольдов С.А. Концепт и слово. Статья. Опубликовано в книге: Русская словесность: От теории словесности к структуре текста: Антология / Под общ. ред. В.П. Нерознака. - М.: Academia, 1997. - С. 267-279.

2. Вежбицкая А. Семантические универсалии и базисные концепты. -М.: Языки славянских культур, 2011 – С.103-110.
3. Демьянков В.З. Понятие и концепт в художественной литературе и в научном языке // Вопросы филологии. – М., 2001. № 1. – С.35-47.
4. Кубрякова Е.С. Концепт / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Л.Г. Лузина // Краткий словарь когнитивных терминов. – М., 1996. – С.90-92.
5. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка // Серия литературы и языка. 1993. Т.52. Вып.1. – С.3-9
6. Сафаров Ш. Когнитив тилшунослик. – Жиззах. 2006. – 92 б.
7. Постовалова В.И. Существует ли языковая картина мира? // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б.А. Серебренников, Е.С. Кубрякова, В.И. Постовалова. Сб. науч. тр. – М., 1987. – С. 65 –72.
8. Новейший словарь иностранных слов и выражений. – М.: Современный литератор, 2005. – 976 с.
9. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. – М.: Прогресс, 1984. – 397с.
10. Степанов Ю.С. В поисках прагматики: проблема субъекта // Изв. АН СССР, СЛЯ. – М., 1981. Том 40. №4. – С. 325-332
11. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. –М.,1997. – С.41-42.
12. Zarifovna, R. N. (2022). Theoretical Foundations of the Study of Euphemisms. Miasto Przyszłości, 30, 262–264.
13. Zarifovna, R. N. (2021). The viewpoint to the study of euphemisms in different languages and epochs. ACADEMICIA: an international multidisciplinary research journal, 11(2), 1600-1605.

UDC 811.161.1

SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE FAIRY TALE GENRE

N.E.Sabirova, DSc, prof., Center for retraining and improving the qualifications of public education workers of Khorezm region, Urgench

D.U.Yusupova, graduate student, Urgench State University, Urgench

Annotatsiya. Har bir ertak, xalqning tarixi, ma'naviy-madaniy hayoti, ichki dunyosi, e'tiqodi, boshqa qardosh xalqlar bilan ijtimoiy munosabatlari, urf-odatlar, iqlimi, yashash joyi – bularning barchasi insoniyat uchun qimmatli manba bo'lib xizmat qiladi. Ushbu maqola ertak janriga xos xususiyatlarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: epik sayohat, ertak, tekstura, xalq, etnik, e'tiqod, ma'naviy-madaniy va yumor.

Аннотация. Каждая сказка, история народа, духовная и культурная жизнь, внутренний мир, вера, общественные отношения с другими родственными народами, традиции, климат, место проживания - все это служит ценным ресурсом для человечества. В данной статье собраны особенности, характерные для жанра сказки.

Ключевые слова: эпическое путешествие, сказка, фактура, народная, этническая, вера, духовно-культурная и юмористическая.

Abstract. Each fairy tale, the people's history, their spiritual and cultural life, their inner world, their faith, their social interactions with other related peoples, their relationship, their customs, their climate, and their type of residence all serve as valuable resources for the study of conditions. This article covers the features specific to the fairy tale genre.

Key words: epic journey, fairy tale, texture, people, ethnicity, faith, spiritual-cultural, and humor.

Introduction. One of the most well-known and ancient genres of creative writing in folklore are fairy tales. As youngsters, we are told fairy stories. Children are entertained by stories told by adults, and as they become older and go to school, they begin to tell short stories of their own. Children tell each other tales that are a combination of their own creations and what they have heard from grownups. Yu. Sokolovs, a researcher, expressed sorrow that "the stories told by children to each other were almost not recorded." The majority of the folktales gathered were recounted by adults, if we look at who told them. The fairy tales of every country describe its past, spiritual and cultural practices, inner life, beliefs, relationships with neighboring countries, customs, environment, and weather. It functions as a valuable educational tool. The artistic-compositional structure of fairy tales is exclusive to their genre. The compositional mechanism of a fairy tale is based on an introduction, beginning, knot, epic adventure, and conclusion, and they are constructed and performed within the